

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Samhällskunskap

Blir du intresserad?

Ekonomiska och kulturella resurser
som förklaringsfaktorer på politiskt intresse

Examensarbete i Samhällskunskap
VT12
Gustav Öberg
Handledare: Anders Sundell
Uppsatsens längd: 8334 ord

Titel: Blir du intresserad? Ekonomiska och kulturella resurser som förklaringsfaktorer på politiskt intresse.

Författare: Gustav Öberg

Kurs: Examensarbete i samhällskunskap

Omfattning: 15 högskolepoäng

Termin: VT12

Handledare: Anders Sundell

Abstract

Bakgrund

Tidigare studier visar på en förändring i vilka ungdomar som deltar i politiken. De ekonomiskt starka individerna verkar inte längre vara de som i högst utsträckning deltar i politiken. Ett skifte har skett där individuellt erhållna resurser som tillgång till kultur i hemmet visade sig kraftigt samvariera positivt med flera former av politiskt deltagande medan ekonomiska resurser tappat sin position som enskilt största förklaringsfaktor.

Syfte

Förklaringsfaktorerna bakom intresset för politik är inte så väl utforskade varför denna uppsats kommer undersöka om de tendenser som gäller det politiska deltagandet även kan överföras till de politiskt intresserade ungdomarna. Kommer det politiska intresset att öka ju mer kulturella resurser som finns i familjen eller är ekonomiska resurser den viktigaste förklaringsfaktorn bakom politiskt intresse?

Metod

Genom data från undersökningen IEA Civic Education Study som besvarades av 18-åringar år 2000 kommer statistiska analyser att utföras genom regressionsanalys. De oberoende variablerna kulturella och ekonomiska resurser kommer dels att testas mot politiskt deltagande, dels mot politiskt intresse för att undersöka vilken påverkan de olika resurserna har.

Resultat

Gällande det politiska deltagandet har kulturella och ekonomiska resurser ungefär lika stor påverkan på de undersökta ungdomarna, vilket är i linje med tidigare forskning. Däremot visar sig kulturella resurser ha betydligt större positiv påverkan än ekonomiska resurser på det politiska intresset.

Sökord

Politiskt intresse, politiskt deltagande, kulturella resurser, CIVED.

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Syfte	5
2.1	Initiala frågeställningar	6
3	Teori	6
3.1	Politiskt intresse	7
3.1.1	Vikten av politiskt intresse	9
3.2	Kulturella resurser	10
3.3	Förklaringar till deltagande och intresse	11
3.4	Förklaringsmodell för deltagande	11
3.5	Resurser och motivation för politiskt deltagande	12
3.5.1	Resursförklaringar deltagande: ekonomiska resurser	13
3.5.2	Motivationsförklaringar deltagande: kulturella resurser	14
3.6	Resurser och motivation för politiskt intresse	14
3.6.1	Resursförklaringar intresse: ekonomiska resurser	14
3.6.2	Motivationsförklaringar intresse: kulturella resurser	15
3.7	Formulering av frågeställningar	15
4	Metod	16
4.1	Design	16
4.2	Empiriskt material	17
4.3	Operationaliseringar	18
4.3.1	Politiskt intresse	18
4.3.2	Politiskt deltagande	21
4.3.3	Ekonomiska resurser	21
4.3.4	Kulturella resurser	23
5	Resultat	24
5.1	Resultat politiskt deltagande	25
5.2	Resultat politiskt intresse	26
6	Slutsats	27
7	Referenser	30

1 Inledning

Mycket forskning är gjord på området *politiskt deltagande* och varför människor väljer att ägna sin tid åt politik. Forskningen försöker också finna svar på vilka det är som blir de engagerade; vad särskiljer de personer som deltar med dem som inte deltar? Forskningsfältet deltagande är ett stort område som täcker in den kanske enklaste formen av politiskt deltagande: valdeltagande och former av deltagande som medlemskap i ett parti och andra mindre konventionella former av deltagande som att delta i bojkotter och skriva under namnsamlingar.

Politiskt intresse som forskningsområde har däremot undersökts i betydligt mindre utsträckning gällande förklaringar till varför politiska intresset uppstår. Begreppet politiskt intresse har ibland även likställts med politiskt deltagande, vilket kan uppfattas som felaktigt eftersom det går att se dem som två skilda yttringar. Det går att argumentera för att politiskt intresse bör ses fristående från politiskt deltagande då en person kan vara politiskt intresserad utan att uppleva sig ha behov av att delta. Detta oavsett om anledningen till att man inte deltar handlar om vilja eller brist på resurser som tid eller pengar. Bristen på förklaringar till varför politiskt intresse uppstår ser jag som en stor kunskapslucka i forskningen och kommer med denna uppsats att försöka närma mig det politiska intressets förklaringar och förhoppningsvis öppna upp för mer djupgående studier av politiskt intresse som beroende variabel.

I en högst rimlig orsaksföljd bör politiskt intresse vara en av de största faktorerna bakom det politiska deltagandet eftersom de som frivilligt engagerar sig inom politiken sannolikt gör det på basis av sitt politiska intresse. Att medborgarna röstar vid val och i viss utsträckning väljer att delta i partipolitiken är nödvändigt för att kunna upprätthålla en legitim demokratisk stat. Finns det politiska intresset hos en person så är sannolikheten för deltagande mycket större. Därför finns det ett stort värde att orsaker till politiskt intresse ägnas mer uppmärksamhet då en samhällelig ökning eller minskning av det politiska intresset troligtvis i sin tur påverkar deltagarnivån.

Vad som fångat min uppmärksamhet för politiskt intresse är två norska artiklar som rör

ungdomars deltagande i politiken och engagemang i miljöorganisationer. Artikeln *Environmentalism among Norwegian Youth: Different Paths to Attitudes and Action?* av Åse Strandbu och Kjetil Skogen (2000) visar att sannolikheten för norska ungdomar att intressera sig för miljöfrågor eller delta i en miljöorganisation har starkt samband med ungdomarnas hembakgrund och då i synnerhet nivån av kulturella resurser i hemmet. Den i många hänseenden viktiga faktorn ekonomi/klassbakgrund sågs i studien inte ha samma påverkan som de kulturella resurserna, både sett till viljan att visa intresse för miljöfrågor och att delta i miljöorganisationer. De kulturella resurserna mättes genom antal böcker i hemmet och typ av TV-tittande. Tillgången till böcker och medievanorna förutsattes kunna påverka ungdomarnas världsbild och politiska uppfattning. Resultaten från artikeln pekade på att ökande kulturella resurser leder till större intresse för miljöfrågor och större vilja att delta i en miljöorganisation. Så oavsett ekonomisk status såg forskarna att en ökad tillgång av kulturella resurser leder till en annan form av värderingar. Forskarna menar att de kulturella resurserna ger ungdomarna en mer värdeorienterad syn på miljöfrågor vilket faderns klassposition inte gör. Denna värdeorienterade syn anses ge en större vilja att intressera sig och engagera sig.

Guro Ødegård och Frode Berglund (2008) närmar sig samma teorier angående norska ungdomar i artikeln *Political participation in late modernity among Norwegian youth: an individual choice or a statement of social class?* I artikeln menas att ett skifte ägt rum där ekonomiska faktorer inte längre har samma starka särställning som förutsättning för politiskt deltagande. Individuella och kulturella resurser börjar istället ses som viktiga faktorer för deltagande i mer ickekonventionella former av politiskt deltagande som protester, bojkotter och demonstrationer. Artikeln visar också på att familjens kulturella resurser har mycket större betydelse än ekonomiska resurser än befarat gällande politiskt deltagande även i konventionella former.

2 Syfte

I uppsatsen kommer undersökas om samma faktorer och hemförhållanden som ligger bakom deltagande enligt de norska artiklarna även förklarar varför man har ett *politiskt*

intresse, vilket kontrolleras genom att se om ungdomarnas politiska intresse påverkas positivt vid en ökning av föräldrarnas ekonomiska respektive kulturella resurser. De tendenser som setts vid norska undersökningar gällande de kulturella resursernas positiva påverkan på deltagande kommer i det följande att testas för att se om de även stämmer överens med intresset för politik hos de svenska 18-åriga gymnasieungdomarna som år 2000 besvarade undersökningen IEA Civic Education Study.

Först kommer genom en statistisk metod likt de norska studierna undersökas vilken effekt kulturella resurser och ekonomiska resurser har på viljan att *delta i politiken*. Därefter följer den huvudsakliga undersökningen där ekonomiska respektive kulturella resurser kommer att prövas mot *politiskt intresse* för att se om samma förklaringsmodeller som kan användas för att förklara vilka ungdomar som deltar i politiken även gäller för det politiska intresset.

Resultaten kan komma att peka i samma riktning som tidigare studier på grund av att de som deltar politiskt även kan inkluderas i gruppen politiskt intresserade. Däremot så väljer bara en liten del av samtliga politiskt intresserade att delta politiskt, vilket gör att det finns skäl att tro att denna grupp har en annan hembakgrund som skiljer sig från den deltagande gruppen.

2.1 Initiala frågeställningar

Påverkas ungdomars politiska intresse och politiska deltagande positivt vid en ökning av föräldrarnas ekonomiska respektive kulturella resurser och vilken av dessa två faktorer påverkar intresset mest? Finns det någon skillnad i de två resursernas påverkansgrad vid jämförelse mellan politiskt intresse och politiskt deltagande?

3 Teori

Under det följande teoriavsnittet kommer en genomgång att göras av de begrepp som används i undersökningen. Begreppet politiskt intresse och kulturella resurser utvecklas vilket sedan följs av en genomgång av deltagarteorier som ska testas på det politiska intresset.

3.1 Politiskt intresse

I begreppet *politiskt intresse* ryms ett flertal tolkningsmöjligheter. I det följande behandlas betydelsen dels av de båda orden som helhet, dels som innebörden av de individuella orden politik och intresse.

Under rubriken ”Ökat politiskt intresse efter tragedin i Norge” skriver finska public service-bolaget Yle:s svenskspråkiga del om att terrordåden i Norge 2011 har fått effekten att allt fler ungdomar blir medlemmar i norska partiets ungdomsorganisationer (Yle 2011). Norrköpings tidningar berättar om att terrordåden i Norge resulterat i att även ungdomsförbunden i Sverige får allt fler medlemmar. Artikeln nämner att SSU i Östergötland haft en kraftig ökning av medlemstillströmningen, något även SSU i Kalmar och Göteborg har märkt av. Rubriken för artikeln lyder ”Ökat politiskt intresse efter dåden” (NT 2012).

Vad dessa ovanstående två artiklar har gemensamt är att de i rubriken syftar på ett ökat intresse medan det i brödtexten förklaras att det är det politiska deltagandet som ökat som en konsekvens av attentaten. Artiklarna menar att ungdomar har reagerat på händelserna på ett sådant sätt att deras *intresse för att delta* i politiken ökat, för att genom medlemskapet i ungdomsförbunden kunna påverka politiskt och ta avstånd från motiven till attentaten. Detsamma gäller svenska ungdomars politiska intresse efter både 11 septemberhändelserna och Irakkriget (Lödén 2005:105).

Ovan nämnda artiklar är inga ovanliga exempel på begreppsförvirringen kring vad politiskt intresse innebär. Likställandet av politiskt intresse med politiskt deltagande sker både i media och inom den akademiska världen men flera forskare menar att dessa två bör hanteras separat, även om det finns klara samband mellan dem.

Efter konsultation av Nationalencyklopedins ordbok om ordet *intresse* kan man konstatera att det finns två övergripande förklaringar av skild art där intresse både kan beskrivas som ”ngt som man har naturlig lust att syssla med” och ”engagemang i ngt som man hoppas vinna fördelar av” (NE, Intresse 2012). Den första förklaringen kan sägas syfta på intresse

som något man ägnar sig åt för högsta nöjes skull medan den andra förklaringen i större utsträckning tyder på engagemang för vinnings skull vilket kan exemplifieras genom uttrycken *ekonomiska intressen i Tyskland*, eller *intressekonflikt mellan lokalbefolkning och industrin i gruvnäringen*. Den första förklaringen kan utläsas som att intresse är en aktivitet, eller deltagande om man så vill.

Gällande ordet *politik* beskriver Nationalencyklopedis ordbok ordet som ”(v)erksamhet (inom ramen för ngn offentlig organisation) som syftar till att, på grundval av ngn helhetssyn eller ideologi, styra eller påverka utvecklingen i ett samhälle eller internationellt” (NE, Politik 2012). Politik kan också uppfattas som något som i störst mån sker i parlamentet och inte något som berör informantens vardag. Som exempel har forskning visat att nederländska ungdomar ser på politik som något som händer i Haag, där parlamentet ligger, medan forskaren har en bredare syn på begreppet politik (Quintelier 2007:168). Detta kan medföra att resultatet kan variera beroende på hur frågan är ställd av forskaren och hur de som svarar tolkar frågan. Likaså kan en annan möjlig tolkning vara att man är intresserad av politik som system och struktur, vilket Nationalencyklopedins definition av ordet politik hänvisar till. Det är förvisso en mycket osannolik tolkning av frågan, men vill med detta belysa att frågan inte är helt oproblematiserad för informanten och för forskare som vill använda materialet och dra slutsatser utifrån det.

Politiskt intresse kan också läsas som *intresse för samhällsfrågor* eftersom politik kontrollerar merparten av det fundamentala i samhället: resurser till skolan, sjukvård, lagar samt förutsättningar och regleringar av arbetslivet. Även normer och värderingar kan i flera fall anses ha en stark koppling till politik. Med detta synsätt hamnar diskursen långt från *det som politiker gör i parlamentet* för att istället inkludera samtliga medborgare som har en åsikt eller berörs av samhälleliga fenomen.

Frågan är om man bör göra åtskillnad på politiskt intresse och politiskt deltagande? Det kan menas att politiskt deltagande förutsätter intresse för politik och samhällsfrågor eftersom det kan antas att väldigt få, om ens någon, deltar i politiken som inte har något intresse alls för politik. Amnå (2008:54) menar att politiskt intresse räknas som en form av

politiskt deltagande. Att vara intresserad av politik anses då vara en mer *latent* form av politiskt engagemang som tillsammans med kunskap om politik, konsumtion av politiska nyheter i olika medier och diskussioner om politiska frågor är fyra mått som traditionellt används som underliggande uttrycksformer av politiskt deltagande. Dock finns en stor grupp medborgare som inte engagerar sig politiskt men som ändå anger att de är intresserade av politik. Petersson, Westholm & Blomberg (1989:100) menar att "(e)n person kan vara livligt intresserad av politiska frågor, aktivt följa samhällsnyheterna, skaffa sig rika kunskaper och ta självständig ställning utan att vederbörande tar någon kontakt med politiker eller myndigheter, arbeta i någon partiorganisation, manifesterar sin opinion eller engagerar sig i någon mer dramatisk protestaktivitet". Med ett sådant synsätt kan det politiska intresset stå som fristående från politiskt deltagande och existera parallellt.

3.1.1 Vikten av politiskt intresse

Vilken funktion spelar dessa intresserade medborgarna för demokratin? Trots att forskningen kring politiskt intresse inte lagt så stor vikt vid upphovet till politiskt intresse finns ändå stark konsensus kring värdet av politiskt intresse. Ur demokratisk synpunkt – för att upprätthålla en stabil och trovärdig demokrati – spelar det politiska intresset en av de allra största rollerna. Att medborgarna upplever sig intresserade av politik är inte tillräcklig, men nödvändig orsak för att välja att delta i politiken (Strömbäck & Shehata 2010:575). Peterson & Ribbhagen (2003:139f) instämmer och menar att förutsättningarna för politiskt deltagande är intresse och engagemang där faktorerna graden av politiskt intresse och politiska diskussioner är två av de främsta förklaringarna till politiskt deltagande. I fråga om valdeltagande är tendensen mycket tydlig: ju större politiskt intresse desto högre grad av valdeltagande. Under valet 2002 gick 90% av dem som var mycket intresserade av politik till vallokalen och röstade jämfört med 55% av dem som menar att de inte är politiskt intresserade (Holmberg & Oscarsson 2004:20f). Sambandet gäller inte bara valdeltagande. Likaså finns ett positivt samband mellan politiskt intresse och flera andra former av politiskt deltagande än just valdeltagande, som att ta kontakt med politiker, ägna sig åt manifestationer och protester samt att ägna sig åt partiarbete (Petersson m.fl. 1989:138f).

I den representativa demokratimodellen ligger ett ansvar hos medborgarna att skaffa den kunskap som krävs för att välja de partier och personer som bäst anses föra den politik som väljaren önskar. Intresset har vid ett sådant aktivt val en stor funktion. En medborgare med inget eller obetydligt politiskt intresse kommer troligtvis inte att ägna sin tid åt att begrunda de politiska alternativ som finns. Medborgaren kommer troligtvis ej heller försöka finna de politiska representanter som överensstämmer med medborgarens samhällseliga synsätt och värderingar. Van Deth & Elff (2004:478) menar att det krävs en viss nivå av nyfikenhet av politik för att kunna inneha kunskap om de processer som förekommer och för att kunna känna till och ta tillvara de möjligheter som politiken ger medborgarna att försvara sin rätt till ett gott liv. Denna nyfikenhet kan likställas med intresse.

Som visats finns ingen självklar definition av begreppet politiskt intresse utan oavsett vilken tolkning man själv gör av begreppet finns det alltid risk att den tillfrågade har sin egen definition. Däremot kvarstår faktum att det politiska intresset, oberoende av hur det tolkas har en mycket viktig funktion för demokratin.

3.2 Kulturella resurser

Kulturella resursers påverkan på det politiska området är generellt inte så väl undersökt. Möjligtvis beror detta på att kulturella resurser snarare ligger inom den sociologiska sfären och då genom Pierre Bourdieus teorier om kulturellt kapital. De teorierna är för denna uppsats inte relevanta då kulturella resurser i kommande undersökning kommer att ses som en resurs, eller tillgång precis som ekonomi. Tillgången till kultur i hemmet, och då i synnerhet litteratur har visat sig spela stor roll vid framgång i skolan och bättre kunskaper om demokrati och samhälle (Skolverket 2003:71; Ekman 2007:35). Det har gjorts få försök att förklara varför tillgången till kulturella resurser har en sådan påverkanseffekt, och även de akademiska texter som påvisar kulturella resursers inverkan på politiskt deltagande är mycket sparsmakade med att förklara den inneboende funktionen hos kulturella resurser. Däremot kan antas att tillgång till och läsning av litteratur, oavsett om det är skönlitteratur eller facklitteratur, ger en bredare världssyn. Om inte bredare, så troligtvis mer annorlunda

världssyn än hos de som inte konsumerar kultur. Tillgången till litteratur i hemmet kan också generera kunskaper och värderingar eftersom kulturen och samhället hänger ihop och kan sägas spegla denna.

3.3 Förklaringar till deltagande och intresse

Forskning kring politiskt intresse är främst fokuserad på den funktion politiskt intresse spelar på deltagandet i politiken. Däremot vilka personer som blir politiskt intresserade och varför de är intresserade är undersökt i väldigt liten utsträckning (Prior 2010:747). På grund av denna avsaknad av teorier som kan förklara varför politiskt intresse uppstår och hos vilka intresset uppstår finns ett stort behov av en annan infallsvinkel på de förklarande teorierna. Ett möjligt sätt att närma sig förklaringar till det politiska intresset är att undersöka den kunskap och teorier som istället finns kring olika former av politiskt deltagande och försöka omskriva dem till att även passa in på det politiska intresset.

3.4 Förklaringsmodell för deltagande

För att övergripande kunna definiera varför personer väljer att delta i politiken återges här en i forskningen välanvänd modell som kategoriserar de teorier som finns kring politiskt deltagande och presenterar dem i tre typer av förklaringar (Holmberg & Oscarsson 2004).

- **Institutionella förklaringar**
- **Kontextuella förklaringar**
- **Individförklaringar**

De *institutionella förklaringarna* är förklaringar som styrs av det politiska systemet. Viljan att delta i politiken påverkas av hur välanpassat systemet är för individen. Vissa åtgärder kan utföras för att underlätta deltagandet vilket kan påverka andelen som deltar i politiken. Vid valdeltagande som exempel berör de institutionella förklaringarna bland annat hur enkelt och smidigt det är för medborgaren att rösta i fråga om vilka öppettider vallokalen har, vilken dag som väljs som valdag, om man har söndagsval, möjlighet till att poströsta och röstplikt.

De kontextuella förklaringarna till varför man deltar i politiken delas upp i två kontexter

där den *politiska kontexten* kan motivera till deltagande genom val som upplevs som viktiga och spännande, om partierna anses ha tydliga skillnader i ideologi och partipolitik så att det känns som att medborgarens röst spelar roll för samhällets riktning och att valkampanjerna upplevs vara intressanta att följa. Den *sociala kontexten* handlar om hur den nära kretsen av personer agerar. Är deltagandet och intresset högt bland de som finns i den nära omgivningen så är sannolikheten att rösta mycket högre.

Individförklaringarna hör till de mest vanliga formerna vid av studier av politiskt deltagande. Dessa delas upp i två underkategorier: resursförklaringar och motivationsförklaringar. *Resursförklaringarna* handlar om vilka resurser individen förfogar över. Dessa bör ses som individuella tillgångar där olika nivå på tillgångar påverkar sannolikheten att delta. Individens tillgång av disponibel tid och pengar är viktiga resursförklaringar vilka delvis hänger ihop med individens sociala status i fråga om kön, klass, utbildning, yrke, inkomst och ålder. *Motivationsförklaringarna* till deltagande innefattar hur väl man kan identifiera sina åsikter med ett parti, hur man ser på individens plikt att rösta och i hur stor utsträckning man tar del av politiska nyheter i tidningar och andra medier. Även känslan av att ens deltagande faktiskt gör skillnad, att jag kan påverka samhället är en viktig motivationsförklaring till deltagande. Det är alltså bakomliggande, individuella drivkrafter som motiverar valdeltagandet (Holmberg & Oscarsson 2004).

Man kan också vända på resonemanget och få förklaringarna till *varför man inte deltar* i politiken med tre korta svar: *för att man inte kan*, *för att man inte vill* och *för att ingen har frågat* (Verba, Schlozman & Brady 1995:269). Man kan således säga att de inte deltar för att de saknar resurser som tid och pengar, för att de inte känner någon motivation och samhörighet med politiken och för att de är utanför de sociala nätverk som kan leda en in i politiken.

3.5 Resurser och motivation för politiskt deltagande

Då uppsatsens syfte är att undersöka vilken funktion ekonomiska tillgångar och kulturella tillgångar har på politiskt deltagande och politiskt intresse förefaller det mest lämpligt att lägga störst vikt vid individförklaringarna. Denna analytiska tyngdpunkt på

individförklaringarna tar hänsyn till både resursförklaringar och motivationsförklaringar. Kontextuella och institutionella förklaringar hamnar utanför mitt undersökningsområde och kommer därmed att uteslutas vid följande resonemang.

Nedan kommer först förutsättningarna för det politiska deltagandet att beskrivas utifrån resursförklaringar och motivationsförklaringar, sedan kommer samma förklaringar att prövas på politiskt intresse. Som en av resursförklaringarna som stimulerar politiskt deltagande återfinns tillgången på tid och pengar, vilket för denna uppsats del gör att denna resursförklaring tillskrivs de med ekonomiska resurser. Motivationsförklaringarna kommer att ta sin form utifrån kulturella resurser såsom kunskaper och värderingar som kan komma utifrån tillgången på kultur, exempelvis böcker.

Politiskt deltagande är i grunden ett frivilligt engagemang. Var och en som deltar i politiken, oavsett om det handlar om att rösta eller att vara heltidsarvoderad politiker gör det på frivillig basis. De drivkrafter som ligger bakom ett sådant engagemang måste således vara tillräckligt starka för att kunna motivera att tid och pengar tas i anspråk till fördel för det politiska deltagandet.

3.5.1 Resursförklaringar deltagande: ekonomiska resurser

Olika former av resurser behövs beroende på vilken deltagandeform man önskar undersöka. Om man deltar politiskt genom att donera pengar till en politisk kandidat, politisk kampanj eller organisation så innebär det en kostnad som går ut över andra utgifter och prioriteringar. Om man ägnar delar av sin tid åt politiken så är även det en kostnad som går ut över missad arbetstid, mindre tid med familjen och andra aktiviteter (Verba m.fl. 1995:284). Båda formerna av deltagande kräver en god ekonomi för att kunna vara möjlig. Det kan förutsättas att de med sämre ekonomi har en betydligt högre tröskel för att delta politiskt då ett inkomstbortfall vid frivilligt deltagande drabbar låginkomsttagarens ekonomi relativt mer allvarligt än för höginkomsttagaren. Sammantaget finns det ett mycket starkt samband mellan ekonomisk status och deltagande i politiken, oavsett vilken form av deltagande som man diskuterar. Principen är att ju högre nivå av inkomst/utbildning/jobstatus desto mer deltar man i politiken (Verba m.fl. 1995:281).

3.5.2 Motivationsförklaringar deltagande: kulturella resurser

Ser man till de kulturella resurser som skulle kunna inverka vid politiskt deltagande så finner man att konsumtionen av politisk information och nyheter har roll för deltagandet. Tillgången till tidningar och litteratur leder både till mer kunskaper om politik och även till samhällliga orättvisor och problem. Denna införskaffade kunskap och värderingar kan leda till ett starkare politiskt ställningstagande genom större identifikation med ett parti, oavsett om det är till höger eller vänster på den ideologiska skalan. Dessutom kan konsumtionen av både politiska nyheter och kultur, och då i synnerhet litteratur, hjälpa till att bygga upp en större vokabulär som kan stärka självsäkerheten som kan behövas om man engagerar sig publikt i politiken vid de tillfällen då det krävs att man yttrar sig. Konsten att kunna bygga upp och formulera välgjorda argument har klara samband med en bred vokabulär, en klar förutsättning för att delta i politiken (Verba m.fl. 1995:305).

3.6 Resurser och motivation för politiskt intresse

När nu dessa deltagandeförklaringar ska omskrivas till att testas på politiskt intresse är det viktigt att vara medveten om att det givetvis är olämpligt att fullständigt likställa intresse med deltagande, lika lite som att helt och hållet applicera deltagarteorier på politiskt intresse. Vad som däremot motiverar ett försök till förklaring av det politiska intresset utifrån teorier kring deltagande är den förekommande synen att även politiskt intresse kan ses som en form av deltagande, eller som politisk handling om man så vill. Att tankarna och nyfikenheten dras åt politiska och demokratiska frågor kan på så vis betyda att man deltar i politiken även om det aldrig eller sällan sker med ett synligt, manifest deltagande. Förklaringsmodellerna kan vara liknande, men i hur hög utsträckning de olika faktorerna spelar in kommer troligtvis att variera på samma sätt som de gör vid olika former av politiskt deltagande.

3.6.1 Resursförklaringar intresse: ekonomiska resurser

Det är fullt möjligt att utgå från att det politiska intresset inte ”kostar” något att skaffa eller upprätthålla: att nyfikenhet inte är belagt med ett pris. De ekonomiska resurserna kan då med det synsättet antas inte spela lika stor roll vid politiskt intresse som vid politiskt deltagande. Däremot leder i många fall ett stort politiskt intresse till deltagande, vilket borde innebära att de ekonomiska resurserna som har stor inverkan på deltagandet ändå i

viss mån ligger som förutsättning för att bli intresserad. Med andra ord: en person som deltar i politiken blir inte först intresserad, sedan höginkomsttagare och slutligen deltagande, utan god ekonomi kan ligga som en latent förutsättning till att bli intresserad.

3.6.2 Motivationsförklaringar intresse: kulturella resurser

Viljan att bli intresserad skulle delvis kunna förklaras genom rationella skäl: är det lönt att vara intresserad? Motivationen till att bli intresserad kan dels förklaras med vad jag som intresserad tjänar på att vara intresserad, dels att man uppfattar det politiska intresset som en viktig egenskap hos en medborgare. Känner man heller ingen samhörighet med politiken, att politik inte påverkar personens liv i tillräckligt hög utsträckning förloras sannolikt motivationen att bli intresserad. Precis som med deltagandet så kommer den ökade insikten i politik och samhället genom konsumtion av politiska nyheter och även skön- och facklitteratur. Det säger sig självt att om medborgaren är omedveten om vad politik är så kan personen inte vara intresserad av politik. Man kan helt enkelt inte vara intresserad av något man inte begriper eller uppfattar (Jennings 1990:279). Just det att genom de kulturella resurserna ges förutsättning för en bredare samhällsuppfattning och låter en konfronteras med fiktiva eller reella samhällsproblem bör teoretiskt öka det politiska intresset. Precis som den norska undersökningen (Strandbu & Skogen 2000) kan tänkas att de med större kulturella resurser har andra typer av värderingar som i så fall påverkar motivationen för det politiska intresset.

3.7 Formulering av frågeställningar

De presenterade teorierna kan påvisa att både resurser via ekonomi och motivation via kultur tillsammans verkar kunna ha en effekt på det politiska deltagandet. Däremot kan antas att det finns vissa skillnader när det gäller förutsättningar för det politiska intresset. I det fallet kan de kulturella resurserna upplevas spela större roll för motivationen att bli intresserad av politik än vad ekonomiska resurser har.

Dessa genomgångna teorier föranleder mig att ställa upp tre frågeställningar som kommer att besvaras i uppsatsens resultatdel:

- **Frågeställning 1: Stämmer tidigare teorier om politiskt deltagande på de**

undersökta ungdomarna?

- **Frågeställning 2: Stämmer deltagandeteorier med politiskt intresse?**
- **Frågeställning 3: Krävs samma förutsättningar för politiskt intresse som vid politiskt deltagande eller finns det några signifikanta skillnader mellan dessa?**

4 Metod

4.1 Design

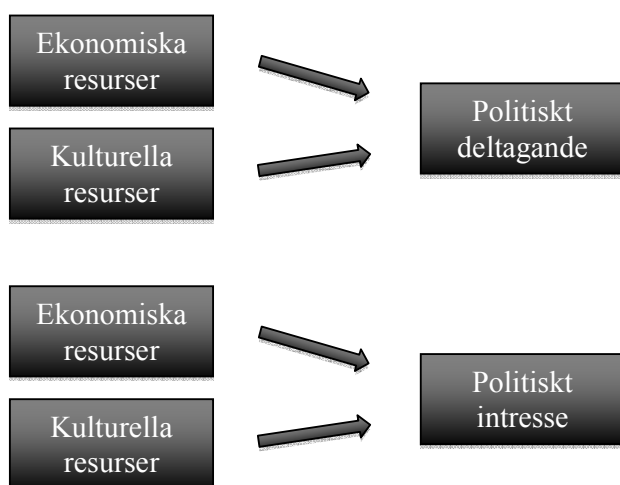
Följande undersökning kommer att visa på effekten av de två oberoende variablerna *ekonomiska resurser* och *kulturella resurser* på de två beroende variablerna *politiskt deltagande* och *politiskt intresse*. Först kommer ekonomiska resurser och kulturella resurser att testas mot politiskt deltagande. Resultaten kommer att kunna visa på i vilken utsträckning det politiska deltagandet kan förklaras av ekonomiska resurser respektive kulturella resurser och då se om någon av dessa har en större påverkan på deltagandet än den andra. Likadant test kommer att göras med politiskt intresse för att se om det är samma påverkansnivå av ekonomiska resurser och kulturella resurser som vid deltagandet, eller om det är övervikt av någon av dessa förklaringar. Mest passande för undersökningen är att göra en statistisk analys då jag från den använda enkätundersökningen har en stor mängd data och önskar se övergripande samband (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wägnerud 2007:393).

För att kontrollera sambandet kommer regressionsanalyser göras på variablerna. Dels en tvåvariabelanalys (i mitt fall bivariat regressionsanalys) där en av de två oberoende variablerna kommer prövas mot en av de två beroende variablerna (ex. ekonomiska resurser testat mot politiskt deltagande), dels en flervariabelanalys (i mitt fall multivariat regressionsanalys) där mina två oberoende variabler ekonomiska resurser och kulturella resurser testas mot politiskt deltagande och politiskt intresse.

I regressionsanalyserna kommer jag använda mig av informationen från standardiserade regressionskoefficienter där betavärdet kommer utläsas som den oberoende variabelns påverkans effekt på den beroende variabeln. Betavärdet används då variablerna har värden som är mätta på olika sätt och räknas från -1 till +1 där +1 betyder att effekten besvarar

hela den uppmätta variationen positivt och -1 besvarar hela den uppmätta variationen negativt. I mina fall hoppas jag således på att uppnå positiva betavärden eftersom jag tror att båda mina oberoende variabler har effekt på politiskt deltagande och på politiskt intresse.

Jag har även i mitt datamaterial filtrerat bort de informanter som inte svarat på de samtliga frågor som jag har valt ut i min operationalisering för att kunna få så korrekta resultat som möjligt.

Figur 4.1: Illustration av de undersökta variablerna. Oberoende variablerna *Ekonomiska resurser* och *kulturella resurser* kommer att testas mot de beroende variablerna *Politiskt deltagande* och *Politiskt intresse*.

4.2 Empiriskt material

Den population jag vill uttala mig om är mycket stor, vilket kan belysas genom att antalet 18-åringar år 2000 då min valda undersökning genomfördes var över 100 000 (SCB 2011). För undersökningens del eftersträvas ett så stort urval som möjligt att hinna med under uppsatsperioden varför jag finner det mest lämpligt att använda mig av redan utförda undersökningar som har fri tillgång till data. Jag ser ingen fördel i att själv utföra en enkätundersökning eftersom urvalet då skulle bli mycket begränsat. Dessa ungdomar var givetvis utspridda över hela landet vilket skulle medföra att om jag själv utförde en egen undersökning skulle behöva ett stort urval för att kunna minska min felmarginal samt en urvalsmetodik som kunde täcka in de naturliga urvalsvariationerna som finns i fråga om storstad kontra småstad och landsbygd samt även variationer på individnivå. Metodlitteraturen nämner att man bör eftersträva ett så stort urval som ekonomin och tiden

kan hantera där ett minsta urval på 100-200 stycken anses vara en nedre gräns (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2010:122). Ett flertal stora undersökningar med ett stort urval har genomförts i Sverige där minst en fråga som rör informanternas nivå av politiskt intresse finns med. Bland dessa finns *Riks-SOM-undersökningarna* som har frågan ”Hur intresserad är du i allmänhet av politik?” (Riks-SOM, 2011). Liknande fråga finns i *European Election Studies* år 2009 (EES 2009). Tyvärr så har dessa undersökningar, trots sin storlek, inga frågor som på något sätt kan besvara informanternas nivå av kulturella resurser vilket krävs för min undersökning.

Den undersökning som förefaller mest lämplig för min uppsats är den stora undersökningen IEA Civic Education Study (CivED-undersökningen) från år 2000 som besvarats av ungdomar från gymnasieskolor i 16 länder, däribland Sverige (Schulz & Sibberns 2004:258). Frågorna i undersökningen rör demokratisk kunskap och värderingar samt samhällsrelaterade frågor. Den datamängd från CivED-undersökningen som kommer att användas i uppsatsen är från Sverige där 2645 18-åriga gymnasieelever i gymnasieskolans årskurs tre har besvarat enkäten (Ekman 2007:55).

CivEd-undersökningen är i skrivande stund över tio år gammal och kan därmed tänkas påverka mina resultat i en riktning som inte är korrekt utifrån dagens värden. Eftersom jag har en ambition att mina resultat ska kunna vara generaliserbara även vid denna tid kan det upplevas olyckligt att jag inte kommer att kunna jämföra resultatet från senare undersökningar då undersökningen med svenska gymnasieelever endast utförts vid detta tillfälle. Resultat från SOM-institutets undersökningar visar dock att det politiska intresset bland ungdomar ligger tämligen konstant (med en viss ökning) över tid från 2000 (Oscarsson 2011). Detta faktum skulle kunna avfärda de farhågor jag har kring validiteten genom att CivED-undersökningen är tämligen daterad.

4.3 Operationaliseringar

I följande avsnitt beskrivs operationaliseringarna av de begrepp som lyfts i uppsatsen.

4.3.1 Politiskt intresse

En vanligt förekommande variabel för politiskt intresse är en fråga som subjektivt mäter informantens nivå av intresse och brukar vara utformad som en direkt fråga där

informanten får svara på hur politisk intresserad denne är. Så även i CivED-undersökningen. Problemet med en sådan explicit fråga om det politiska intresset är att det kan vara svårt att bedöma uppriktigheten på svaret. Oskarson (2011:124) menar att en enkätfråga om politiskt intresse ”kan tolkas som lite av en ”honnörsfråga”. Att vara intresserad av politik kan uppfattas som något man ”borde” vara”. I mitt fall behöver inte tas någon större hänsyn till den invändningen eftersom det är viktigt att understryka att den faktiska nivån av politiskt intresse (i procent) är ovidkommande för min undersökning eftersom det är en eventuell skillnad i politiskt intresse mellan grupperna som ska undersökas och inte den faktiska nivån av intresse. Validiteten i en sådan fråga om politiskt intresse bör inte heller vara något bekymmer trots tidigare beskrivna tolkningsproblematik eftersom frågan är mycket vanligt förekommande i akademiska undersökningar.

Placeringen av frågan om politiskt intresse i en enkätundersökning är av stor betydelse som kan komma att påverka svaren på frågan om politiskt intresse. Om frågan om politiskt intresse förekommer innan övriga frågor om politik förhindrar man att svaret på politiskt intresse påverkas av kommande frågor (Oskarson 2011:117). Därför bör frågan vara placerad tidigt i undersökningarna. I den använda CivED-undersökningen återfinns frågan om politiskt intresse efter ett stort antal frågor som rör politik och samhälle (Schulz & Sibberns 2004:258). Det är över 100 frågor före frågan om politiskt intresse, varav ett flertal rör politik. Detta borde innebära att informanterna svarar på frågan med en annan förförståelse än om frågan hade hamnat tidigare i formuläret. Huruvida det är ett problem för resultatet av uppsatsen beror på om någon av de två testade grupperna påverkas mer än den andra. Jag kan dock inte finna något skäl till att någon av grupperna teoretiskt påverkas mer än den andra.

Forskning har även visat att de enkäter som innan frågan om politiskt intresse har ett kunskapstest med politikrelaterade frågor tenderar att få informanterna att svara att de har en lägre grad av politiskt intresse än om de inte utsatts för ett sådant test (Lasora 2003:499ff). Detta borde inte vara något problem för min undersökning då man kan anta att effekten av att CivED-undersökningen har ett sådant test i början av enkäten kommer att påverka samtliga undersökta grupper på likvärdigt vis och alltså inte kommer att

påverka den eventuella differensen mellan dem på ett negativt sätt. Den skillnad i politiskt intresse som eventuellt framkommer mellan grupperna kan i så fall härröra från att någon grupp har högre grad av politisk kunskap än den andra. Men då både ekonomiska resurser och kulturella resurser kan tänkas påverka kunskapsnivån positivt så kan det antas att problemet drabbar båda grupperna likvärdigt.

CivED-undersökningen genomfördes i Sverige år 2000 vilket var året mellan de två allmänna valen 1998 och 2002. Detta faktum kan komma att påverka min kommande undersökning genom den så kallade *valårseffekten*. Denna valårseffekt medför bland annat att det politiska intresset generellt ökar starkt under valåret för att sedan återgå till lägre nivåer under den normala mandatperioden (Strömbäck & Johansson 2006:144f). Med hänsyn till min undersökning finns fördelar med undersökningsåret om man utgår från valårseffekten. Med denna effekt intar statistiken ett slags normalläge, statistiken kommer närmre det medelvärde av politiskt intresse som finns över tid och minimerar även risken att politiska utspel vid valupptakten kan komma att påverka det politiska intresset för en av mina undersökta grupper mer än den andra. Normalläget ger alltså mig en mer sanningsenlig och jämlig bild av de båda gruppernas politiska intresse.

Nedanstående tabell visar fördelningen av politiskt intresse bland de undersökta ungdomarna. I undersökningen finns en överrepresentation (59,5%) av dem som svarar att de inte är intresserade av politik. 40,5% svarar att de är intresserade av politik.

Jag är intresserad av politik (procent)

Håller absolut inte med	Håller inte med	Håller med	Håller absolut med
28,1	31,4	32,1	8,4
(n=2493)			

Tabell 4.1: Spridning av politiskt intresse i undersökningen.

Använd definition

Som variabel för politiskt intresse används påståendet ”Jag är intresserad av politik” med svarsalternativen håller absolut inte med, håller inte med, håller med, håller absolut med och vet inte (Skolverket 2010). Svarsalternativet ”vet inte” är bortfiltrerat och ingår inte i kommande undersökning.

4.3.2 Politiskt deltagande

Deltagande i politiken kan ske på många sätt, men endast en deltagarorienterad variabel kommer att väljas för undersökningen. Jag avstår från att använda troligheten att rösta vid val som variabel för politiskt deltagande eftersom det är en ytterst begränsad form av deltagande i tid och rum. Ingen av de ungdomar som ingår i undersökningen hade vid undersökningens tidpunkt haft möjlighet att rösta i ett svenskt val vilket skulle dröja antingen ett eller två år (Svenska kyrkans kyrkoval 2001 respektive allmänna valen 2002). Att använda röstning som mått och dra slutsatser om det generella politiska deltagandet med det är problematiskt då de som deltar i politiken genom att rösta gör det av en blandning av bakomliggande faktorer som inte överensstämmer med de faktorer som påverkar deltagandet i andra former (Verba m.fl. 1995:24).

Jag önskar ta fasta på det konventionella deltagandet i politiken, som partimedlemskap, och inte i deltagande på ickekonventionella sätt som att skriva under en namninsamling eller agera genom bojkott. Dessa handlingar är såsom valdeltagandet en väldigt begränsad handling, medan medlemskap i ett parti är en betydligt mer omfattande deltagande i politiken. Visserligen kan man som stödmedlem för ett parti vara en mycket passiv deltagare, men medlemskapet kan ändå antas ge en behövlig grund för mer aktivt deltagande. I det utbud av variabler i CivED-undersökningen som rör deltagande i politiken finns en passande om deltagande i politiken i en konventionell mening och är ställd som en fråga om informanten varit medlem i en ungdomsorganisation med anknytning till något parti eller fackförening.

Använd definition

Som variabel för politiskt deltagande används frågan ”Har du varit med i något av följande?” ”Ett politiskt partis eller fackförenings ungdomsorganisation” med svarsalternativen nej och ja (Skolverket 2010).

4.3.3 Ekonomiska resurser

När man önskar mäta ekonomiska resurser ställs man inför en del svårigheter där frågan hur man definierar denna tillgång sannolikt ses som den första svårigheten. Ska endast inkomst av tjänst räknas eller bör man väga in kapitalinkomster, sparande och andra tillgångar som fastigheter? Gällande ungdomars uppfattning av sina föräldrars ekonomiska

resurser så är det lätt att anta att de har begränsad insyn och kunskap i sina föräldrars ekonomi. Tidigare undersökningar har kommit runt detta genom att fråga om föräldrarnas yrke, vilket grundas i yrkeskategoriers varierande status (Ødegård & Berglund 2008:599). Dessvärre ställer CivED-undersökningen ingen fråga om föräldrarnas yrke men däremot en fråga om hur lång utbildning vardera föräldern har.

En annan definition på ekonomiska resurser är *socioekonomisk status* vilket syftar på vilken ekonomisk status en familj eller individ har, såsom höginkomsttagare och låginkomsttagare. Måttet används ofta i istället för det tidigare vanligt förekommande måttet socialgrupp (NE, Socialgrupp 2012). För att kunna klassificera en individs socioekonomiska status kan utbildningens längd användas som mått, vilket Högskoleverket, Skolverket och till viss del Ungdomsstyrelsen gör (Ungdomsstyrelsen 2011:14). Eleverna har högst sannolikt bättre kännedom om föräldrarnas utbildning än om deras ekonomiska status. I CivED-undersökningen ställer man frågan om vilken som är den högsta nivån av utbildning föräldrarna uppnått från flera nivåer av för- och eftergymnasial utbildning.

Utbildningens längd samvarierar inte nödvändigtvis fullständigt med förväntad inkomst och kapital; den tar inte hänsyn till yrke, arbetslöshet, om det nuvarande arbetet motsvarar utbildningsnivån, sjukskrivning, förtidspensionering och liknande som kan tänkas påverka storleken på, i detta fall, familjens ekonomi. Därutöver finns en stor lönespridning inom båda grupperna lågutbildade och högutbildade. För att få en mer korrekt uppskattning av familjens ekonomi hade frågor som tog ställning till ovan nämnda begränsningar varit önskvärda. CivED-undersökningen innehåller dessvärre inga övriga frågor som skulle kunna relatera till den ekonomiska situationen i familjen. Därför får föräldrarnas utbildningsnivå i min undersökning vara måttet på ekonomiska resurser då det är ett rimligt antagande att högre utbildning generellt leder till högre inkomst. Genom att gruppera frågans sju utbildningsnivåer i endast två grupper, lågutbildade och högutbildade, bör sambandet mellan utbildning och lön bli mer trovärdigt. Endast pappans utbildningsnivå kommer att användas som mått på nivån av ekonomiska resurser. Det kan upplevas något omodernt, men aktuell forskning visar att pappans klasstillhörighet sägs vara den givna förutsättningen för familjens klasstillhörighet då denne i större omfattning arbetar heltid

(Strandbu & Skogen 2000:194).

Skiljelinjen mellan den lågutbildade och högutbildade gruppen går vid gymnasieutbildningen där den lågutbildade gruppen inkluderar de som har gått ut gymnasiet som högst uppnådda utbildning. På detta vis kategoriseras de som har eftergymnasial utbildning som högutbildade oavsett om de endast läst några kurser på eftergymnasial nivå eller har en högskole- eller universitetsexamen. Skälet till denna grova indelning rör den förväntning jag har på att ungdomarna har kunskap om vilken utbildningsnivå föräldrarna har. Det är orimligt att anta att samtliga informanter har vetskap om exakt hur lång utbildning deras föräldrar har, men sannolikheten att de har kunskap om, eller misstänker rätt, huruvida föräldrarna har en eftergymnasial utbildning eller ej borde vara hög. Även ett metodologiskt skäl finns till uppdelningen då ett steg på de ursprungliga åtta svarsalternativen inte kan sättas i samma relation som ett steg på den politiska intressets fyrgradiga skala.

Använd definition

Frågan i CivED-undersökningen lyder ”Vilken utbildning har din mamma och pappa?” med följande intervaller på svarsalternativen: gick inte ut grundskolan, gick ut grundskolan, läste på men gick inte ut gymnasiet, gick ut gymnasiet, läste en yrkes- eller teknisk utbildning efter gymnasiet, läste några kurser på högskola eller universitet, tog examen på högskola eller universitet samt svarsalternativet jag vet inte (Skolverket 2010). Jag har sedan omkodat variabeln till att bestå av två kategorier: ej eftergymnasial utbildning och eftergymnasial utbildning. Notera även att det är pappans utbildningsnivå som används i min undersökning samt att svarsalternativ jag vet inte är bortfiltrerat.

4.3.4 Kulturella resurser

Ett stort antal variabler skulle behövas för att kunna täcka in alla de yttringar som kan sägas tyda på kulturella resurser. I relaterad forskning är dock antal böcker i hemmet ett vanligt förekommande mått på kulturella resurser. Forskning visar att det enskilda måttet korrelerar väl med index av fler variabler varför det ofta används (Christophersen & Elstad et al. 2010:418; Ødegård & Berglund 2008:599). Bland annat använder Skolverket måttet för att uppskatta nivån av kulturella resurser (Skolverket 2003:27).

Precis som med det ekonomiska kapitalet mäts i min undersökning ungdomarnas

hembakgrund vilket avspeglas i det antal böcker som finns i hemmet. Det är således inte endast de böcker som eleverna själva köpt eller fått utan hela hushållets ackumulerade innehav av böcker. Att uppskatta antalet böcker i hemmet kan vid en första anblick ses som en svår uppgift för ungdomarna. Svårigheten kan antas i synnerhet bero på att det är högst troligt att föräldrarna är de som införskaffat den största delen av böckerna samt att de är placerade i bostadens allmänna utrymmen och inte i informantens egna rum. Frågan har för de osäkra inget ”vet ej”-svarsalternativ vilket innebär att för ett flertal av informanterna gjort en grov uppskattning av antalet. I svarsalternativen är det dock det stora intervaller mellan antal böcker i hemmet vilket borde underlätta för informanterna att uppskatta antalet böcker.

Som frågan är ställd i CivED-undersökningen tas ingen hänsyn till vilken typ av litteratur som finns i hemmet förutom ovan nämnda begränsningar. Både skönlitteratur oavsett om den klassas som hög- eller lågkulturell och facklitteratur ger bildning och värderingar vilka skulle kunna tänkas påverka både politiskt deltagande och intresset för politik.

Tabellen nedan visar fördelningen av böcker i hemmet hos de ungdomar som ingick i CivED-undersökningen.

Ungefär hur många böcker finns det hemma hos dig? (procent)

Räkna inte med tidningar, tidskrifter eller skolböcker.

Inga	1–10	11–50	51–100	101–200	Fler än 200
1,0	4,2	12,3	16,2	21,8	44,6
(n=2663)					

Tabell 4.2: Fördelning av antalet böcker hos informanterna.

Använd definition

I CivED-undersökningen svarar ungdomarna på frågan ”Ungefär hur många böcker finns det hemma hos dig?” med svarsalternativen inga, 1–10, 11–50, 51–100, 101–200 och fler än 200 (Skolverket 2010). Ungdomarna ombeds att inte räkna med tidningar, tidskrifter eller skolböcker i det totala antalet böcker.

5 Resultat

Under resultatdelen kommer de tre tidigare uppsatta frågeställningarna som formulerades

efter deltagarteorierna att testas statistiskt genom regressionsanalyser. I detta fall används standardiserade beta-värden då mina variabler mäts i olika enheter.

5.1 Resultat politiskt deltagande

Frågeställning 1: Stämmer tidigare teorier om politiskt deltagande på de undersökta ungdomarna?

Baserat på de tidigare teorierna om deltagande borde både ekonomiska resurser och kulturella resurser ha en effekt på att faktiskt delta i politiken. I vilken utsträckning de respektive resurserna påverkar deltagandet står inte efter teorierna klart. Frågeställning 1 kommer att testas i tre modeller (tabell 5.1) där modell 1 visar effekten av ekonomiska resurser på politiskt deltagande. Testet ger resultatet betavärde ,057 – alltså ger ekonomiska resurser en viss förklaring till varför de undersökta ungdomarna deltar politiskt. Modell 2 visar på i vilken utsträckning kulturella resurser har på politiskt deltagande vilket ger betavärde ,086. Resultatet i modell 2 är alltså snarlik den effekt som ekonomiska resurser har påvisat; skillnaden som framträder är ytterst marginell. I modell 3 som är en multivariat regressionsanalys ses effekten av ekonomiska resurser på politiskt deltagande under kontroll för kulturella resurser. Effekten av både ekonomiska resurser och kulturella resurser minskar en aning men av resultatet kvarstår faktum att påverkan på deltagandet är tämligen jämbördigt mellan ekonomiska och kulturella resurser. Som svar på frågeställning 1 kan således uttryckas att nivån på både ekonomiska resurser och kulturella resurser är förklaringar till varför man deltar i politiken och att dessa kan tillskrivas ungefär samma effekt, vilket ligger i linje med frågeställningen.

	Modell 1	Modell 2	Modell 3
	Beta	Beta	Beta
Ekonomiska resurser	,057*		,041
Kulturella resurser		,086***	,077**
R² (justerat)	,003	,007	,008
N	1732	1732	1732

Tabell 5.1: Påverkan av ekonomiska resurser och kulturella resurser på politiskt deltagande genom bivariat- (modell 1 & 2) och multivariat regressionsanalys (modell 3). *** p<.001 ** p<.01 * p<.05

5.2 Resultat politiskt intresse

Frågeställning 2: Stämmer deltagandeteorierna med politiskt intresse?

I det följande kommer undersökas huruvida deltagandeteorierna passar in även på politiskt intresse enligt frågeställning 2. Tabell 5.2 visar effekten av ekonomiska resurser och kulturella resurser på politiskt intresse. Modell 1 visar på ekonomiska resurser som påverkan på politiskt intresse och betavärde ,098 tyder på en positiv påverkan vilken till och med är högre än motsvarande vid det politiska deltagandet. Under modell 2 testas istället den eventuella påverkan kulturella resurser kan ha på politiskt intresse. Resultatet visar att betavärdet uppnår ,224 vilket utläses som att kulturella resurser har betydligt mer positiv påverkan på politiskt intresse än vad ekonomiska resurser har på detsamma. För att verifiera resultatet kommer i modell 3 en multivariat regressionsanalys göras där de kulturella resurserna testas under kontroll av ekonomiska resurser. Resultatet på modell 3 påvisar ett fortsatt starkt stöd för teorin att kulturella resurser är av överordnad betydelse för politiskt intresse i förhållande till ekonomiska resurser. Deltagandeteorierna har med detta resultat visats stå funktionella även som förklaring på politiskt intresse.

	Modell 1	Modell 2	Modell 3
	Beta	Beta	Beta
Ekonomiska resurser	,098***		,054*
Kulturella resurser		,224***	,213***
R² (justerat)	,009	,050	,052
N	1732	1732	1732

Tabell 5.2: Påverkan av ekonomiska resurser och kulturella resurser på politiskt intresse genom bivariat- (modell 1 & 2) och multivariat regressionsanalys (modell 3). *** p<.001 ** p<.01 * p<.05

Frågeställning 3: Krävs samma förutsättningar för politiskt intresse som vid politiskt deltagande eller finns det några signifikanta skillnader mellan dessa?

Resultatet på modell 3 i tabell 5.2 visar tydligt att effekten av kulturella resurser på politiskt intresse har en betydligt starkare ställning jämfört med ekonomiskt kapital. Som svar på frågeställning 3 kan sägas att båda förutsättningarna (ekonomiska resurser och kulturella resurser) krävs för det politiska intresset, men allra viktigast av dessa två faktorer är kulturella resurser som utmärker sig kraftigt. Värt att notera är att den påverkan de ekonomiska resurserna har på politiskt intresse starkt kan hänga ihop med det sätt som i uppsatsen används för att mäta ekonomiska resurser: utbildning. Utbildning leder till ökade kunskaper om samhälle och politik vilket leder till större politiskt intresse. Just den dubbeltydigheten i variabeln ekonomiska resurser gör att styrkan i variabeln kulturella resurser är under kontroll inte bara mot ekonomisk status utan även mot utbildning i modell 3.

6 Slutsats

Uppsatsens syfte grundades i de tendenser där ekonomiskt starka individer inte längre verkar vara de som i högst utsträckning deltar i politiken. De norska artiklarna i uppsatsens inledning (Ødegård & Berglund 2008; Strandbu & Skogen 2000) visade på ett skifte där individuellt erhållna resurser som tillgång till kultur i hemmet visade sig kraftigt samvariera positivt med flera former av politiskt deltagande medan ekonomiska resurser

tappat sin position som enskilt största förklaringsfaktor. Min fråga var om denna tendens där kulturella resurser har stark påverkan även kan ses på det politiska intresset bland ungdomar. Undersökningen jag gjort har inte haft någon ambition att visa på om någon svängning från ekonomi till kultur som förklaringsfaktor skett då jag endast undersökt ett tillfälle. Däremot visade sig mina resultat ligga i linje med de norska undersökningarna gällande politiskt deltagande. I det fallet visade sig kulturella resurser i stort sett vara lika viktiga som ekonomiska resurser och då endast testat mot *en* form av politiskt deltagande – medlemskap i ett partis ungdomsförbund – som kan sägas vara en typ av deltagande i konventionell form, vilka normalt anses attrahera ekonomiskt starka individer.

När sedan uppsatsens huvudämne *politiskt intresse* hamnade i centrum för testet visade det sig särskilja kraftigt mot politiskt deltagande. Både ekonomiska resurser och kulturella resurser visade sig spela roll för intresset, men ungdomarnas kulturella resurser i form av böcker i hemmet var en betydligt större förklaringsfaktor till intresset än de ekonomiska resurserna. Det innebär att de som anser sig mycket politiskt intresserade har en annan bakgrund gällande resurser än de som är medlemmar i ett partis ungdomsförbund. Detta resultat är något förvånande eftersom det visar att kulturella resurser har en sådan otrolig kraft som var svår att föreställa sig. Anledningen till att dessa resultat kan anses vara viktiga är att politiskt intresse är sådan stark förutsättning för politiskt deltagande. Att politiskt deltagande är av största vikt för demokratin är odiskutabelt, så det är nödvändigt att ständigt hålla uppsikt över tendenser som kan komma att förändra viljan att delta. Eftersom det finns stor kunskap om vilka som deltar och varför kan med hjälp av undersökningar enkelt upptäcka förändringar och sätta in åtgärder. Däremot gällande uppkomsten av politiskt intresse finns idag inte fullgod insikt, vilket gör att underliggande förändringar i uppkomsten av politiskt intresse troligtvis inte upptäcks på samma vis. Ett minskat politiskt intresse borde hypotetiskt även minska det politiska deltagandet, något som verifierar att kunskap om politiskt intresse behövs.

Varför kulturella resurser verkar ha så stor inverkan på politiskt intresse är efter undersökningen inte helt klarlagt. De teorier som framlades om vad det är för något i de kulturella resurserna som påverkar individerna är inte fullständiga. Troligt är att läsning av

litteratur och konsumtion av nyheter leder till kunskap, erfarenhet och värderingar som stärker och motiverar det politiska intresset. Ungdomarnas tillgång till den typen av kulturella resurser i hemmet är en tillgång som inte nödvändigtvis behöver styras av ekonomiska resurser. En välfylld bokhylla eller två finns högst sannolikt hos både vissa låginkomsttagare och vissa höginkomsttagare. Idag, 2012, finns mycket litteratur i digital form, som tillsammans med läsplattans intåg i hemmen och Internets utveckling säkert i framtiden kommer att påverka resultaten om undersökningen utförs på samma sätt. Dock krävs ett generationsskifte innan sådana förändringar får full effekt på resultatet eftersom det i min undersökning till stor del är föräldrarnas samling av litteratur som räknas, vilken till stora delar är införskaffad innan digitaliseringen tog fart. Så till vida inga andra fundamentala förändringar har skett i de båda undersökta grupperna skulle troligtvis resultatet visa på samma förhållande om undersökningen baserades på mer aktuell data. De jämförda studierna rörde som bekant norska ungdomar och i varje fall gällande politiskt deltagande sågs samma tendenser bland de svenska ungdomarna där de ekonomiska resurserna inte längre har samma positiva särställning. Resultatet kan tänkas vara överförbart på fler länder, men då skälet troligtvis ligger i en fortgående individualiseringsprocess av samhället och politiken behövs kraftfulla mått på länders grad av individualisering för att våga hänvisa mina resultat även på dem.

Vad uppsatsen gjort är att ha närmat sig ett forskningsområde som är sparsamt undersökt. Politiskt intresse har i forskningen framförallt varit föremål som prediktion på olika former av politiskt deltagande, medan det är snålt med vetenskapliga förklaringar till uppkomsten av det politiska intresset. Det innebär en stor brist på tänkbara teorier men i mitt exempel visade sig de ramteorier som kan förklara politiskt deltagande till viss del kan appliceras på politiskt intresse. Vidare forskning kan alltså försöka utveckla och prova fler deltagarteorier på politiskt intresse och kanske framförallt försöka förklara varför vissa blir intresserade. Likaså vore det önskvärt att undersöka om det tidigare nämnda skiftet hos det politiska deltagandet, från att vara beroende av ekonomiska resurser till andra typer av individuella resurser som kulturtillgång, även är ett skifte när det rör politiskt intresse eller om det snarare är så att mina resultat varit konstanta under en lång tid.

7 Referenser

Böcker

Djurfeldt, G., Larsson, R. & Stjärnhagen, O. (2010). *Statistisk verktygslåda 1: samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wägerud L. (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (3., [rev.] uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.

Jennings, M.K. (red.) (1990). *Continuities in political action: a longitudinal study of political orientations in three western democracies*. Berlin: W. de Gruyter.

Oskarson, M. (2011). Det (o)jämlika politiska medborgarskapet. I Holmberg, Sören Weibull, Lennart & Oscarsson, Henrik (red). *Lycksalighetens ö*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Peterson, M., & Ribbhagen, C. (2003). Förutsättningar för ett brett medborgerligt deltagande. I Oscarsson, Henrik (red.) (2003). *Demokratitrender*. Göteborg: SOM-institutet.

Petersson, O., Westholm, A. & Blomberg, G. (1989). *Medborgarnas makt*. Stockholm: Carlsson.

Schulz, W. & Sibberns, H (Eds.). (2004). *IEA Civic Education Study Technical Report* Amsterdam: IEA

Skolverket (2003). *Ung i demokratin: gymnasieelevers kunskaper och attityder i demokrati- och samhällsfrågor*. Stockholm: Skolverket.

Strömbäck, J. & Johansson, B. (2006). Valens mobiliserande kraft. I Holmberg, Sören & Weibull, Lennart (red): *Du stora nya värld*. Göteborg: SOM-institutet.

Ungdomsstyrelsen (2011). *Ung idag 2011: en beskrivning av ungdomars villkor*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Avhandlingar

Broman, A. (2009). *Att göra en demokrat?: demokratisk socialisation i den svenska gymnasieskolan*. Diss. Karlstad : Karlstads universitet

Ekman, T. (2007). *Demokratisk kompetens: om gymnasiet som demokratiskola*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2007. Göteborg.

Lödén, H. (2005). *"Jag är på papperet svensk, men-": kritiska händelser, identitet och politiskt engagemang hos gymnasister i Sverige*. Karlstad: Institutionen för samhällsvetenskap, Avd. för statsvetenskap, Karlstads universitet.

Artiklar

Christophersen, K. A., E. Elstad, et al. (2010). "Is Teacher Accountability Possible? The Case of Norwegian High School Science". *Scandinavian Journal of Educational Research* 54(5): 413-429.

Lasorsa, D. L. (2003). "Question-Order Effects in Surveys: The Case of Political Interest, News Attention, and Knowledge". *Journalism & Mass Communication Quarterly* 80(3): 499-512.

Prior, M. (2010). "You've Either Got It or You Don't? The Stability of Political Interest over the Life Cycle". *The Journal of Politics* 72(03): 747-766.

Quintelier, E. (2007). "Differences in political participation between young and old people". *Contemporary Politics*, 13:2, 165-180

Strandbu, Å. & Skogen, K. (2000). "Environmentalism among Norwegian Youth: Different Paths to Attitudes and Action?" *Journal of Youth Studies* 3(2): 189-209.

Strömbäck, J. & Shehata, A. (2010). "Media malaise or a virtuous circle? Exploring the causal relationships between news media exposure, political news attention and political interest". *European Journal of Political Research*, 49: 575-597.

Van Deth J. W. & Elff, M. (2004). "Politicisation, economic development and political interest in Europe". *European Journal of Political Research*, 43: 477-508.

Ødegård, G. & Berglund, F. (2008). "Political participation in late modernity among Norwegian youth: an individual choice or a statement of social class?" *Journal of Youth Studies* 11(6): 593-610.

Internetkällor

EES (2009). PIREDEU - Questionnaires of the Voter Survey. (Sweden).
http://www.piredeu.eu/public/Voters_Quests.asp (hämtad 2012-05-24)

NE, Intresse (2012). Socialgrupp, Nationalencyklopedin. <http://www.ne.se/sve/intresse> (hämtad 2012-04-02)

NE, Politik (2012). Politik, Nationalencyklopedin. <http://www.ne.se/sve/politik> (hämtad 2012-04-02)

NE, Socialgrupp (2012). Socialgrupp, Nationalencyklopedin
<http://www.ne.se/lang/socialgrupp> (hämtad 2012-05-22)

- NT (2012). Ökat politiskt intresse efter dåden.
<http://www.nt.se/norrkoping/artikel.aspx?articleid=7616576> (hämtad 2012-04-27)
- Oscarsson, H. (2011). Den förtappade ungdomsgenerationen.
<http://www.henrikoscarsson.com/2011/06/den-fortappade-ungdomsgenerationen.html>
(hämtad 2012-05-24)
- Riks-SOM (2011) Frågeformulär Riks-SOM-undersökningarna.
<http://www.som.gu.se/undersokningar/riks-som/formular/> (hämtad 2012-04-13)
- SCB (2011). Folkmängd 1860-2011.
<http://www.scb.se/Statistik/BE/BE0101/2011A01B/Be0101Folkm%c3%a4ngd1860-2011.xls> (hämtad 2012-05-24)
- Skolverket (2010). Uppgifter och enkäter. (Enkäter CIVED – Nationell elevenkät).
http://www.skolverket.se/statistik-och-analys/internationella_studier/2.4584/uppgifter-och-enkater-1.96004 (hämtad 2012-04-18)
- Yle (2011). Ökat politiskt intresse efter tragedin i Norge.
<http://svenska.yle.fi/artikel/2011/08/10/okat-politiskt-intresse-efter-tragedin-i-norge>
(Hämtad 2012-04-27)